

11 A) Apa cu flori și cadavre ^{într-o Eliade} 16/11

1931

La Benares, cetatea sfântă se pe malurile Gange-
lui, ajungi odată cu răsăritul } Trenul coboară
dinpre Moghal - Sarai și se apropie de pod tocmai
când soarele desleaptă bogăția în aur și sânge
a palatelor, grădinilor și templelor. Trenul
alurecă lin pe pod, Gangele curge albastru
și proaspăt, transfigurat pentru câteva clipe
de frăgezimea unei dimineți indiene. Lespezi de
marmură albă coboară în trepte lungi din
fața fiecărui ghat, până în adâncul fluviului.
Scăldat în lumină, Benaresul întreg pare o cetate
feerică, reverosimilă și nostalgică. Priviți-l acum,
văchideți ochii și încercați a vi-l aminti pentru
mai târziu - pentru că gloria lui Suprafirească
durează atât timp cât trenul lungește pe podul
Dufferin, atât cât soarele n'a ieșit încă din
dune.

La gară, Benares își destăinuie același aspect
mixt de oraș indian colonizat. Numai că îmbulzirea

e aici mult mai înfricosătoare, iar călătorii - 2
cu inevitabila excepție a turistilor americani -
sunt toți hindusi. Deabia coborât din tren, mi-
stăvilește drumețul un convoiu adunat să pri-
-mească un Saddhu, un om sfânt, venit tocmai
dela Badri - Narayan, de pe culmile Himalayei,
ca să se scalde în apele Gangelui. Bradincioșii se
înghesuiesc în fața compartimentului și-l așteaptă
să coboare ca să se poată prosternă și culege cu
palma praful de pe picioarele sfântului. Din alt
compartiment, o femeie bătrână e coborâtă întrim-
pat de boală. Ghicindu-și sfârșitul apropiat,
bolnava a cerut fiilor s'o ducă la Benares și,
după moarte, să-i arunce casele și cenușa pe
Gange.

Pentru hinduși, apele fluviului sfânt au la
Benares înimaginabile virtuți purificatoare. În
prezina sărbătorilor, trenurile și șoselele sunt
tixite de convoaie fantastice, de murlibunzi,
de leproși, de bătrâni și cerșetori - venind să-și
încheie cămășul din urmă pe treptele de marmură
ale grădinilor sacre. Valurile fluviului spală

redidicnit treptele albe se coboară de pe mal³
până în adânc. Întâlnești aici cea mai multi-
-coloră mulțime a Orientului. Femei de fasci-
-nantă frumusețe, înfășurate în voaluri de
mătase, cu părul despletit și picioarele goale,
grele de brățări - se scaldă aici, în văgăul tur-
-turor. Pe malurile fluviului sfânt, orice deosebire
se șterge, deosebiri de sex sau de castă, de culoare
sau de credință. Aici ajung toți frați și surori,
copii ai „Mamei Gange”. Înainte de a-și înfundă
capul în apă, fiecare pronunță acea invocare
glorioasă a fluviului: Ganga Ma Ki jai! Câte-
-odata, când apele vin mari și rele, piciorul
aluneacă de pe lepede și timpul e prins de vâl-
-toarea galbenă. Cât ai clipi din ochi, omul
e spore luat de valuri. Dacă mai are timp,
fericitul murmură mulțumirea din urmă. Căci
moartea la Benares e moartea plăcută zeilor.
Pe mal, sudele și preteronii nu îndrăgnesc a
plânge pe cel chemat de „Mama Gange”. Câte
o fetiță se zbate, încearcă a înota, dar
obosește repede și, adată în nișlocul fluviului,

4
o primă în dar crocodilei. Pentru sufletul ei
izbăvit de suferințele vieții, se zăvălește în ghir-
landele pe apele Gangelui, flori roșii și par-
fumul umed al templelor sau flori albe de
jasmin....

Mă leaptă din învălmășeala câțiva prieteni indieni
de la Colegiul Sanskrit. Îmi urc bagajele într-o tonga,
trăsura condusă cu natile mai mari decât
trupul, iar noi ne îndreptăm pe jos ^{spate} ~~în~~ înima
orasului sfânt. Soseama parcă ar fi drumul către
poarta fermecată, intrată de multă lume se
gâste și se înghionțește pe ea. Așung în cartierul
hindus înghesuit între templele și palatele de pe
mal, și între clădirile străzii principale. Undeva
pe această stradă se găsește oficiul postal, și spre
el se îndreaptă toți pelerinii la Benares. Negustor
mă apucă de mână ca să-mi arate porumbite,
de alamă, elefanți de fildeș înșirați pe o ramu-
ră de șaronit, sau șaluri de mătase cusută în
argint. Un om care se dă drept sfânt și
împachetează șerpii în coșul de papură, bombă-
nind, poate nemulțumit de cei câțiva gologani

de aramă câștigată. Serpii se încolăcesc liniștiți și
prodigios, și circulația se restabilește pentru câteva
minute, ca să se sugrume iarăși cu câțiva pași
mai sus, în fața unei vaci monstruoase cu cinci
picioare sau a unui aszet pitic. Câteodată, trebuie
să urc delușoare de pietre sau pământ ca să
fac loc unor femei cari se țin de mână și în-
-trează cu privirile ascunse. Vizitii de tonga
strigă și femeile alungă înspăimântate stol.
Spre seară, prineliștea e și mai bogată. Clopotai,
mirodenii, vocaluri ca piereca, ghirlande de
becuri, faclă și lumânări își desleagă jocul și
fațecile pe singura stradă principală a acestui
oras sfânt.

de cum ești zărit au căni tropicală și în costum
european, te hărțuiesc călâuze incerte, băștani
inculți și obraznici sau călugări forseuri. Te
urmăresc pe ulițe, prin toate ungherele, și-ți
repetă nume de zei indieni cu speranța că, fiind
american, te vor impresiona. Refuz câțiva
ciceroni improvizați cari te oforeau să mă conducă
la Templul maimuțelor. Îl cunoșteam din cea

dintâi vizită la Benares, vast și izolat templu
pe terasele și acoperișurile cămăra se fugăresc un
într-un trib de maimuțe. Fiecare e obligat de legea
venisă a templului să cumpere câțiva pumni de
alune americane și să le zvârle maimuțelor sfinte,
cași le impresară în urlete și scâncete și-ți zmulg
alunele din palme.

De data aceasta mă îndrept de adreptul spre Tem-
plul de Aur, aproape de fluviu, ascuns între muni
de piatră și cărămizi, boltile clădirilor vecine.
Orice uliță conduce la Templul de Aur, și toate
ulițele sunt mocirloase, aici necontenit se întorc
credincioșii cu hainele ude după îmbăierea cere-
monială. Casele sunt atât de apropiate încât lumina
cu greu pătrunde și imbulzeala ajunge copleșitoare.
Și spate te împing și ce se grăbesc să-ți aducă
ofrandele la templu: bărbați cu frunțile unse
cu cenusă sau safra, femei purtând buchete
de lotuși și coronite de flori, feciore cu vase de pământ
pe cari la vor umple cu apa sfântă a Gangelui,
copii goi și seroși. Din față te oprește la fiecare pas
convolul celor ce se întorc dela scăldătoare, cu

pământul umed și cu vestmintele leacără. Pe margini sunt
terasele garafilor, și cu cât te apropii de templu
cu atât garafii se înmulțesc. Pe terți stau mormane
de părălute de aramă, pe cari felenii le iau în
schimbul banilor de nichel și argint, ca să poată
dăruia pe fiecare lepros întâlnit în cale, pe fiecare
bătrână miloagă și fiecare brahman. Peste tot
sunt altare, unele scobite în pereții palatelor,
altele improvizate în ureo dugheană, și în fața
fiecărui altar stă un preot brahman adunând
părălutele. La câte un colț te izbesc de sus flammuri
colorate, fâșii lungi de pânză, și sunt hainele
celor cari s'au îmbăiat și așteaptă pe terase
uscate singurului lor costum. În ureo dugheană
descoperi salaturi întregi de țesături de mătase,
bucate migăloș și cu un gust surprinzător. Saluri
și voaluri de mătase întâlnești pe trupul fiecăruia,
căci mătasea e, pentru indienii, cea mai curată
și cea mai prețioasă
măceală.

Înaintezi greu, lovind necontenit și cerându-ți
necontenit iertare în limba de hindustani pe
care o știi. Într-o îndemni întâlnești bătrâne sau fecioare
cu ălbii întregi de petale de trandafir, de gălbui

și coronite roșii. Ca să te poți apropia de curtea Templului de Aur, trebuie să cumperi ghirlande și să le oferi preotului, împreună cu un ban de argint. Numai așa te va îngădui să privești din curte idolul simbol al lui Shiva ridicat în piatră și stropit cu roșu, magnific, grotesc și înspăimântător.

○ Cobor dela temple spre ghat, spre una din acele terase în amfiteatru, cu trepte de piatră, pe care ard moșii și se scaldă vizitatorii. Sălbătucii erau în toiu și apa ajunsese aici bătută cu măr, gheață de petale și coroane. Se zărește la spate, înălțându-se din babilonul de clădiri întunecate, moștea lui Aurangzeb, superbă și elegantă, purtând semiluna într'un orop alcătuit cu totul și cu totul din temple. Și cât de frumoasă și de ospitaloasă ar fi priveliștea aici - cu privirea pînă est ține ochiul de toate ghat-urile și templele oglindite în ape - tot nu te poți stăpâni să nu tremuri de ciudă și de scârbă. Căci la dreapta și la stânga ta se ard cadavre. Și e peste putință de înțeles cât de îngrozitoare e mirosul acela de carne friptă, purtată de vânt prin toate ungherele și pe întreg malul. Poate de aceea sunt

hindușii vegetarieni...

Mă apropii să asist la ceremonie. Cadavrul e
așezat pe o bucată de lemn, înfășurat în cârpe
albe, iar în jurul lui copiii, rudele, preștii. Nici
unul nu e trist. S'au aranjat în grup pentru că
fotograful le face semn să se strângă în jurul
mormântului. Privesc toți, fix, resemnat, aparatul
fotografic - și așteaptă. Îndată ce fotograful a
scos șfârșit și se retrage spre zid, oamenii locului
sau cadavrul din mijlocul celor cari l-au avut
până acum, și e prăptesc pe o sarcină de lemn.
Apoi îl acoperă cu rezacături, îl presează cu
lemnuri lungi, îi pun pe piccoare o buturugă, sub
cap o rădăcină uscată - și peste tot împing
coșeni, tăciuni, surcele. Când începe a arde, mortul
parcă ar voi să se ridice din mormantul incendiat.
Trănește, se mișcă, apoi e înghitit bucată după
bucată - sub ochii sereni ai celor cărora le-a
fost drag. Numai câte-o babă, câte-o soră sau
nevastă mai slabă de inger, șterge câte-va lacrimi.
Ceilalți îl privesc și-l fericesc în gând că s'a
îndurat soarta și l-a chemat din această vale
a plângerii. Cățiva corbi așteaptă șosaci în vârf

10

de par ars. Dar parcă ghicesc ei că nu le vor ră-
mâne nimic de ciugulit. Căci înainte de a se fi
sfârșit incinerarea, cioclii iau cenușa și oasele și
chiar brațe sau picioare întregi încă nearse - și le
zvărle în Gange. Printre flori și printre lumbrici răzlete,
trupurile arse sau trupurile întregi pornesc pe Gange
în jos. Se vor fi aprind, poate, prin vreun ostrov
de nisip sau printă'un ochia de apă stătută,
și dacă vor fi scăpat de pofta crocodililor -
corbii și vulturii li vor găta. Căci altă soartă,
pentru hinduși, lutul omului nu merită....

Melancolic părăsesc ghat-ul funerar, căci la
capătul scării de marmură, sus, s'a adus alt
moart; deastădată. nreun biet sărman, poate o
femeie, căci n'are nici fotograf nici lemne multe.
Vă porni jumătate cenușă, jumătate trup, pe Gange.
X Una stradela obscură și, printre case, printre
curți cu ziduri albe, printre temple mărunte -
ajung până la marginea de sus a Benaresului,
la Asi-Ghat. Gangele e aici curat și albastru,
iar cheiul e o mare de flori. Nici scăldătoare
Sacrā, nici grădină funerară nu e acest Asi-Ghat.

Dar de aici Benaresul se desfășoară în toată frumusețea lui barbară și oasivă. De aici barcașii mă duc prin mijlocul fluviului, vâslind alene căci se trecut de miezul zilei, și din luntre privesc în voce teraselor pe cari necontenit se scaldă oamenii și necontenit se ard morții. În altă luntre din față, o pereche americană în voiaj de nuntă încearcă să fixeze un aparat de cinematografiat pe un scaun înalt de zidar. Tocmai se scaldă familia unui rajah într'un ghat privilegiat și închis din trei părți. Dar barcașii poteste nedibacii și scaunul se răstoarnă cu aparatul pe tot, spre hazul celor de pe mal și părerea de rău a femeilor rajahului.

Cu cât amurgeste, cu atât cheirile se golesc și circulația pe ulițele templilor se normalizează. În amurg, o boare de lăptos și cenușă răzbată până în centrul orașului. Rătăcesc pe străzi laterale, îndreptându-mă agale către Colegiul Sanscrit. În orice casă se află, probabil, un armonium și cel puțin o soprană. Numai astfel se explică litania neîntreruptă care se apleacă pe orice ferastră asupra străzii. Dar numai Benaresul ar putea explica farmecul neliniștit pe care îl

poartă acele tânguiri monotone și adagiul mor-
-horât al orgii. În acel ceas o nedefinită împă-
-rare străbate pământul. Din sângerie, cerul
ajunge tot mai albastru, tot mai întunecat și mai
răs. E ceasul vizitelor, al întâlnirilor cu prieten
și e ceasul iubit de femei, pentru că atunci îm-
-bracă cele mai scumpe sări, își parfumează
părul cu ulei de scortisoară, desvetele boboci de
lotus - și ies pe terasă. Arevie le poți ghici, înapoi
parapetului de piatră, sus, cu voalul fluturând,
cântând și recitind poemele zilei. Când se înop-
-tează bine, viața teraselor se stinge. Numai
câte o îndrăgostită rămâne până târziu,
mută, resemnată.

Po căi de zăpăiată și congestionată ziua, pe atât
e de tobră noaptea. Și senzația nu e cea a unui
oș adormit, ci a unei imense comunități
care șoptește în taină, care veghează sau se roagă.
Câte o fereastră luminată, câte o chemare, câte
un foșnet acolo unde n'ai fi bănuț să veghezi
cârmaci, te fac să simți că viața nu s'a stins,
ci s'a recules, și afli că în fiecare casă pălăie
-acciaș milenară viață familiară, aceluși veghi

de noapte. În un sentiment reîncercat, spectacolul
 cetății care tace o clipă - cu gândul la Soarele
 care va răsări a doua zi - și apoi adormire.
 Briza se întărește. Aceiași taină a nopții orien-
 tale, născându-se - ca orice taină - în fiecare
 noapte.